

Automaattilypsyä suunnittelevalle

Automaattilypsy on paljon muutakin kuin lypsyrobotti

Monissa tutkimuksissa on todettu, että automaattisen lypsyn onnistumisen tärkeimpiä perusedellytyksiä ovat tuottajan oikea asenne ja odotukset. Kansainvälisissä selvityksissä on esitetty arvioita, että noin 5-10 % tuottajista on siirtynyt takaisin perinteiseen lypsyyn. Joissakin tapauksissa automaattilypsyyntä kohdistuneet odotukset ovat olleet epärealistisia, toisissa tuottajat eivät kyenneet muuttamaan omaa toimintaansa automaattilypsyn vaatimaksi ja joissain tapauksissa itse laitteen toiminnan epävarmuus vaati liikaa työpanosta.

Automaattisen lypsyn onnistumisen edellytyksiksi voidaan listata seuraavia asioita:

- realistiset odotukset
- hyvä karjasilmä
- asiantuntevien henkilöiden antama tuki sekä ennen käyttöönottoa, sen aikana että käyttöönoton jälkeen
- joustavuus ja järjestelmällisyys järjestelmän ja lehmien valvonnassa
- kyky tehdä töitä tietokoneiden kanssa
- paljon huomiota navetan toiminnallisuuteen ja toimivaan eläinliikenteeseen
- lypsykoneen hyvä tekninen toiminta ja säännöllinen huolto
- hyväjalkaiset ja terveet lehmät, joilla on ”aggressiivinen” syöntikäyttäytyminen

Kun katsotaan näitä kaikkia edellä mainittuja edellytyksiä, huomataan, että niihin kaikkiin vaikuttaa etenkin ihminen, myös robotin tekniseen toimintavarmuuteen.

Mikä on realismia?

Epärealistista on odottaa, että navetassa ei enää juuri tarvitse käydä. Navetassa on edelleen käytävä ja joskus epämiellyttävänäkin ajankohtina. Lehmien kanssa on edelleen oltava kontaktissa. Tämä on perusedellytys, sillä muuten käyttäjälle ei kerry havaintoja lehmien voinnista. Jos tuottaja haluaa päästä eroon lehmäkontaktista, niin automaattilypsy ei ole ratkaisu tähän ongelmaan.

Utareterveys ei ole automaattisesti hyvä eikä lehmien tuotos kehity itsestään. Lehmien puhtaana pitäminen on automaattilypsyssä erittäin tärkeää ja tämä tarkoittaa parsien säännöllistä puhdistusta. Robotin vedinpesun onnistuminen vaatii seurantaa, koska laitteet eivät ilmoita epäonnistuneista pesuista. Jos joku vielä väittää, että automaattilypsyssä lehmät hoitavat itse itsensä, älä usko tätä väitettä. Myös lypsykone vaatii päivittäistä seurantaa ja huoltoa. Huoltosopimus ei kata kaikkea. Lypsyrobotti on vain kone.

Järjestelmällisyys palkitaan

Automaattilypsyn etuina mainittiin järjestelmän tullessa markkinoille mm. se, että lehmien utareterveys paranee ja että tuotos lisääntyy. Nyt, kun kokemuksia on kertynyt, on valitettavasti todettava, että näistä kummastakaan ei ole selvää ja yhtenevää näyttöä käytännön tiloilta. Ehkä merkittävin syy tähän pettymykseen on se, että automaattilypsyssä lehmät eivät käy säännöllisesti lypsyllä ja ruokailemassa. Tutkimuksissa on tullut esille, että sellaiset lehmät, jotka käyvät epäsäännöllisesti lypsyllä, ovat hyvin todennäköisesti syypäitä korkeisiin solulukuihin. Jos automaattilypsyn käyttäjä antaa järjestelmän ajelehtia omissa oloissaan, ovat seuraukset ikäviä. Takaiskuja tulee niin maidon laadussa, utareterveydessä kuin tuotoksessakin. Ihminen, joka pitää järjestelmän tiukassa otteessaan valvoen lehmäkohtaisesti lypsyllä käyntiä ja ruokintaa, saa palkinnoksi vähemmän maidon laatupoikkeamia ja utaretulehduksia ja paremman tuotoksen. Perinteisessä lypsyssä aamu- ja iltalypsyt pakottavat ihmisen tekemään säännöllisesti tietyt toimenpiteet, jotka pitävät maidontuotannon kurssissaan. Pystytkö pakottamaan itsesi ilman aamu- ja iltalypsyjä järjestelmälliseen työhön navetassa?

Järjestelmällisyyteen kuuluu myös tapahtumien kirjaaminen, mitä myös lainsäädäntö edellyttää. Tapahtumien kirjaaminen auttaa käyttäjää oppimaan järjestelmän syy-seuraus –yhteydet ja kirjatut tapahtumat auttavat myös järjestelmän toista käyttäjää, joka astuu remmiin silloin kun et itse esim. sairastumisen johdosta pysty.

Automaattilypsystä kertyy koko ajan lisää kokemuksia. Koska jokainen tila on oma kokonaisuutensa, on todennäköistä, että kaikille tiloille sopivia yksityiskohtaisia ohjeita ei pystytä kirjoittamaan. Jokaisen tuottajan on itse löydettävä ne omalla tilalla toimivat toimintatavat ja juuri tässä auttaa tapahtumien ylöskirjaaminen.

Työmäärää pitää vähentää – mitä siitä seuraa

Monissa tutkimuksissa todetaan, että automaattilypsyn kannattavuuteen vaikuttaa saavutettu työnsäästö. Työn säästön hakemisessa on kuitenkin omat vaaransa. Jos automaattilypsyn käytössä pyritään maksimoimaan työnsäästöä eli minimoidaan navetassa oloaika, voi sillä olla erittäin vahingolliset seuraukset niin tuotokseen, eläinten hyvinvointiin kuin myös maidon laatuun ja siten automaattilypsyn kannattavuuteen. Kannattavuuden näkökulmasta säästynyt työaika pitäisi käyttää tuottavaan työhön. Miksi sitä ei sitten kannattaisi käyttää automaattilypsyn valvontaan ja ohjaukseen? Automaattilypsy on investointina niin merkittävä, että tuottajan on laitettava itsensäkin täysillä peliin mukaan. Hyvää maitoa on tuotettava täydellä teholla. Automaattilypsy helpottaa työtä fyysisesti. Se on merkittävä etu, jonka vaikutukset näkyvät vasta myöhemmin, toivottavasti terveiden eläkepäivien muodossa.

Peili käteen

Automaattilypsyn onnistumisen ja epäonnistumisen voisi kiteyttää toteamukseen: ”Management makes the difference!” eli vapaasti käännettynä ”Järjestelmän ohjaus ja hallinta ratkaisevat!” Eli se, kuinka hyvin tuottaja hallitsee järjestelmän, ratkaisee täyttääkö automaattilypsy odotukset vai onko edessä siirtyminen perinteiseen lypsytekniikkaan. Jotta virheinvestoinneilta vältyttäisiin, on tuottajan keskusteltava kriittisesti ja rehellisesti itsensä kanssa ja tehtävä selväksi, mitä lypsyrobotti työkaverina edellyttää tuottajalta. Tuottajan on tehtävä työhönottohaastattelu niin robotille kuin myös itselleenkin.

Liitteessä 1 on muistilista automaattilypsyä suunnittelevalle. Siinä esitetään kohtia, jotka on syytä miettiä päätöstä tehtäessä.

Etulehden kuvat: laitetoimittajien nettisivut

LIITE. Muistilista automaattilypsyä harkitsevalle

Alla oleva taulukko sisältää joitakin pääkohtia, joita on hyvä arvioida ennen lopullisen päätöksen tekoa.

Onko automaattilypsy meille sopiva vaihtoehto?	Arvio	Toimenpiteet
Tilan yleiset edellytykset		
Mitkä ovat tilan tulevaisuudensuunnitelmat tuotannon jatkuvuudesta, kokoluokkatavoitteista, ym?		
Mahdollistaako tilakoko karjan pitämisen? (60, 120... lehmää)		
Taloustilanne, onko investointi mahdollinen? (vakuudet ym.)		
Riittääkö maitokiintiö ja mikä on lisäkiintiön saatavuus?		
Millainen on työvoiman saatavuus ja hinta?		
Rakennuskanta		
Soveltuuko nykyinen navetta vähäisin muutoksin automaattilypsynavetaksi?		
Soveltuuko nykyinen navetta peruskorjauksen ja/tai laajennuksen jälkeen automaattilypsynavetaksi?		
Onko tarpeen rakentaa uusi navettarakennus?		
Tuottajan ominaisuudet		
Millainen on yleinen terveys? Jaksetaanko?		
Automaattilypsyyn siirtyvällä tuottajalla olisi hyvä olla seuraavia ominaisuuksia.		
➤ Järjestelmällisyys ja tarkkuus?		
➤ Hyvä eläinsilmä ja halu olla tekemisissä eläinten kanssa?		
➤ Yhteistyökyky?		
➤ Valmius jatkuvaan varallaoloon?		
➤ Poikkeamatilanteet: valmistautuminen ja toiminta?		
➤ Valmius atk:n käyttöön?		
Eläimet		
Soveltuvatko tilalla olevat ja tilalle hankittavat eläimet automaattilypsyyn?		
➤ Utarerakenne?		
➤ Jalat?		
➤ Lypsyominaisuudet?		
➤ Terveys?		
➤ Tuotostaso?		
➤ Luonne?		
Automaattinen lypsylaitteisto		
Onko alueella luotettava laitteiston huolto-organisaatio?		
Onko muut lypsuvaihtoehdot mietitty?		